

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

Рўйхатга олинди:

№ БД – 5120100 – 3.09

2017 йил “18” 08

Олий ва ўрта махсус таълим
вазирлиги

2017 йил “24” 08

ИККИНЧИ ЧЕТ ТИЛИ

ФАН ДАСТУРИ

Билим соҳаси: 100 000 – Гуманитар соҳа

Таълим соҳаси: 110 000 – Педагогика

120 000 – Гуманитар фанлар

Таълим

йўналишлари:

5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш
(роман-герман филологияси)

5120200 – Таржима назарияси ва амалиёти
(роман-герман тиллари)

5111400 – Хорижий тил ва адабиёти
(тиллар бўйича)

Тошкент – 2017

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг 2017 йил “24” августдаги “603”-сонли буйруғининг 2-илоvasи билан фан дастури рўйхати тасдиқланган.

Фан дастури Олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълими йўналишлари бўйича Ўқув-услубий бирлашмалар фаолиятини Мувофиқлаштирувчи Кенгашининг 2017 йил “18” августдаги 4-сонли баённомаси билан маъқулланган.

Фан дастури Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университетиде ишлаб чиқилди.

Тузувчилар:

- А.Носиров – Халқ таълими вазирлиги Умумтаълим муассасаларида ўқув-методик жараёнларни ривожлантириш бош бошқармаси бошлиғи, ф.ф.д.
- С. Хажиев – ЎзДЖТУ, “Иккинчи чет тилини интенсиф ўқитиш” кафедраси мудири, ф.ф.н., доцент.
- Н.Эшонкулова – ЎзДЖТУ, “Иккинчи чет тилини интенсиф ўқитиш” кафедраси ўқитувчиси.

Такризчилар:

- И.Зокиров – Республика Таълим маркази директори (*кадрлар истеъмолчиси*).
- Ш.Назирова – ЎзМУ, “Инглиз филологияси” кафедраси доценти, ф.ф.н.
- К.Қодирова – ЎзДЖТУ, “Шарқ тиллари” кафедраси доценти, ф.ф.н.

Фан дастури Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети Кенгашида кўриб чиқилган ва тавсия қилинган (2017 йил “28” июндаги 5-сонли баённома).

I. Ўқув фанининг долзарблиги ва олий касбий таълимдаги ўрни

Бугунги кунда барча соҳаларда бир неча тилларни ўзлаштирган мутахассисларга эҳтиёж мавжуд. Меҳнат бозоридаги эҳтиёжни қондириш, талабаларнинг касбий мослашувчанлигини таъминлаш мақсадида асосий ўрганилаётган чет тилида ташқари яна бир тилни ўргатиш муҳим аҳамият касб этмоқда.

Мазкур фан доирасида ғарб ва шарқ тиллари иккинчи чет тили сифатида ўқитилади. Иккинчи чет тилини ўқитишда тил эгаллашнинг халқаро эътироф этилган – CEFR (Common European Framework of Reference), HSK (Hanyu Shuiping Kaoshi - хитой тили бўйича тилни ўзлаштириш даражаси), TOPIK (Test of Proficiency In Korean), JLPT (Japanese Language Proficiency Test), TÖMER (Türkçe Öğretim Merkezi), Certificate of Egyptian Colloquial Arabic (ECA), Certificate of Modern Standard Arabic (MSA) каби ҳужжатларда кўзда тутилган меъёрларга алоҳида эътибор қаратилади. Курслар ва семестрлар кесимида ишчи ўқув дастурларини ишлаб чиқиш ва тил бўйича эгалланган билимларни назорат қилишда даражалар тавсифида берилган компетенциялар ўзлаштирилганлиги инобатга олинади. Мазкур меъёрларга мувофиқ ушбу дастур доирасида талабаларга ўрганилаётган иккинчи чет тилини B2 (мустақил мулоқот даражаси) даражада ўргатиш назарда тутилади.

Дастурни тузишда Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2012 йил 10 декабрдаги “Чет тилларни ўрганиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-1875-сон, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2013 йил 8 майдаги “Чет тиллар бўйича таълимнинг барча босқичлари битирувчиларининг тайёргарлик даражасига қўйиладиган талаблар” тўғрисидаги 124-сонли қарорларида белгиланган меъёрлар эътиборга олинди.

II. Ўқув фанининг мақсади ва вазифаси

Фаннинг мақсади – ўрганилаётган иккинчи чет тилини коммуникатив, лингвистик, социолингвистик, дискурсив, стратегик, касбий, умуммаданий компетентликни интеграллашган ёндашув асосида ўқитишдан иборат. Компетентлик, коммуникатив ва интеграллашган ёндашувлар хорижий тилни фаол коммуникатив мулоқот воситаси сифатида касбий фаолиятда амалий қўллай олиш тамойилларига кўра белгиланади.

Фаннинг вазифаси – талабаларни нутқ вазиятларини тўғри баҳолаган ҳолда улардан тўғри ва унумли фойдалана олишга ўргатиш, тилнинг фонетик, грамматик, лексик ва стилистик, типологик жиҳатдан тўлақонли нутқ кўникмаларини шакллантириш, шунингдек уларнинг

Ўрганилаётган иккинчи чет тилида равон ва аниқ сўзлашишларини ҳамда ҳозирги пайтда дунёда содир бўлаётган сиёсий, иқтисодий ва ижтимоий воқеликка ўрганилаётган чет тилида ўз муносабатларини билдира олишларини таъминлашдан иборат.

Фан бўйича талабаларнинг билим, кўникма ва малакаларига қуйидаги талаблар қўйилади. **Талаба:**

- ўрганилаётган тилнинг морфологик тузилиши ва товуш тизими, ўрганилаётган иккинчи тилдан асосий ўрганилаётган тилга ҳамда она тилига таржима амалиёти, ўрганилаётган тилнинг ривож ва тил доирасидаги асосий экстралингвистик шаклланиш факторлари ҳамда тарихий манбалари, унинг диалектик хилма-хиллиги ҳақида **тасаввурга эга бўлиши;**
- иккинчи чет тилидаги эълон ва хабарларни тушуна олиши, маъруза нутқ, баёнот, сўров ва фикрларнинг моҳиятини тушуна олиши, радио, интернет, телевидение дастурлари, интервьюларнинг аксарият қисмини тушуна олиш, ўз мутахассислик соҳаларига оид ёки оид бўлмаган кенг кўламли бирмунча узун ва мураккаб матнларнинг услубий жиҳатлари, ўз мутахассислик соҳаларига оид манбалардан тегишли тафсилотларни ола билиши, тилнинг стилистик хусусиятлари, меъёрий грамматика асосларини билиши, махсус номалар, бизнес хатлар, электрон хатлар ёза олиш, ўрганилаётган тилда яхши тузилган иншо ва маърузалар ёзиш, таклифлар, хулосалар ва тезислар ёза олиш, талаб қилинса ўз соҳалари бўйича битирув малакавий иши ёза олиш **малакаларига эга бўлиши;**
- ўрганилаётган тилда сўзлашувчилар билан мулоқотга киришиш, ўз соҳаларига оид интервьюда қатнаша олиш, расмий савол-жавобларда иштирок эта олиш, маълум мавзу бўйича тақдимот қила олиш **кўникмаларига эга бўлиши керак.**

III. Асосий қисм (амалий машғулотлар)

Иккинчи чет тилидан ўтказиладиган амалий машғулотларда барча тил кўникмалари - тинглаб тушуниш, ўқиш, ёзиш ва гапириш талабаларга интеграллашган ҳолда ўқитилади. Амалий машғулотларни ташкил этиш, ўтказиш ва талабаларнинг тилни ўзлаштирганликларини баҳолашда тил эгаллашнинг халқаро эътироф этилган мезонларига амал қилинади:

Тинглаб тушуниш компетенцияси бўйича:

A1 даража – кишилар секин ва аниқ гаплашишганда талаба ўзи ва оиласи ҳақидаги сўз ва ибораларни тушуниши лозим.

A2 даража - ўзига таниш мавзуларга (масалан, содда баён қилинган оила, харид, маҳаллий ҳудудлар, касб, иш) оид кўп ишлатиладиган сўз ва ибораларни шунингдек, қисқа, аниқ, содда хабар ва эълонларнинг асосий мазмунини тушуна олиши керак.

B1 даража – ўзига таниш бўлган мавзулар бўйича (иш, таълим муассасаси, ҳордиқ ва б.) аниқ айтилган гапнинг асосий мазмунини

англай олиши, бунда асосан матндаги муҳим сўзларга аҳамият қаратган ҳолда бутун гап мазмунини тушуниши назарда тутилади.

В2 даража - маърузалар ёки телевидение орқали бериладиган катта ҳажмдаги нутқни, таниш мавзулардаги қийинроқ нутқни тушуниши, ТВ ва радио орқали бериладиган янгиликларни тинглаб, томоша қилиш жараёнида муҳокама қилинаётган мавзуларнинг асосий ғоясини англаши, адабий тилда намойиш қилинадиган фильмлар мазмунини яхши тушуниши лозим.

Ўқиш компетенцияси бўйича:

А1 даража – ўқиш жараёнида содда гаплар (жой номлари) билан баён этилган сўз ва ибораларни тушуниши керак. (м.н., харид қилинган буюмларни қўллаш бўйича кўрсатмалар, белгилар, жадваллар ва ҳ.к.)

А2 даража – жуда қисқа, содда матнларни (қайдлар, эслатмалар, кўрсатмалар) ўқиб тушуна олиши, кундалик ҳаётга тааллуқли (эълон, реклама, меню) матнлардан ўзига керакли бўлган маълумотларни топа олиши, қисқа ва содда ёзилган шахсий хатларни ўқиб тушуниши кўзда тутилади.

В1 даража – кундалик турмуш ва ишга тааллуқли сўзлар асосида тузилган матнларни тушуниш талаба учун қийинчилик туғдирмаслиги, хатларда баён этилган воқеа-ҳодисалар, жойлар, ҳиссиётлар ва тилакларни тушуниши лозим.

В2 даража – долзарб мавзулардаги мақолаларни ўқиб тушуна олиши, замонавий насрий асарларни ўқиб мазмунини тушуниши лозим. Чунки талаба асарни ўқиётганида унинг сўзма-сўз таржимасига эмас, балки асосий ғоясига эътибор қаратиши назарда тутилади.

Ёзиш компетенцияси бўйича:

А1 даража – содда ва қисқа жумлаларни, масалан почта орқали жўнатиладиган хат (открытка) ларга ёзиладиган гапларни ёза олиши, шахсий маълумотлар (исм, фамилия, миллат ва манзили) киритилиши талаб этиладиган махсус бланкларни тўлдира олиши керак.

А2 даража - қисқа ва содда қайдларни ёза олиши, масалан, дўстига содда гаплар асосида хат ёза олиши лозим.

В1 даража – таниш ёки талабани қизиқтирган мавзуларда содда гаплар билан мазмунли матнлар ёза олиши, гувоҳи бўлган воқеалар юзасидан олган таассуротлари ҳақида хат ёза олиши керак.

В2 даража – талаба ўзини қизиқтирган мавзулар бўйича маълумотлар бера олиши ва улар юзасидан ўз фикрларини ёзма баён эта олиши, мавзу бўйича ўз қарашларини, салбий ёки ижобий жиҳатларни ёзма равишда аниқ ифода эта олиши лозим.

Гапириш (диалог, монолог) компетенцияси бўйича:

А1 даража (диалог) – зарурат туғилганда содда саволлар бера олиши ва шундай саволларга жавоб қайтариши, суҳбатдоши талаба гапирган гапларни такрорлаганда/ тўғрилаганда талабага катта ёрдам бўлиши кўзда тутилади.

Монолог - яшаётган манзили ва таниш кишиларни содда гаплар билан

таърифлай олиши, шунингдек, дўкон ва меҳмонхоналарда ишлатилиши мумкин бўлган гапларни гапира олиши лозим.

A2 даража (диалог) – кундалик ҳаётга тааллуқли мураккаб бўлмаган ва таниш мавзуларда мулоқотга кириша олиши, баъзида яхши тушуна олмасда мулоқотни давом эттириш учун ўзига ёққан ва ёқмаган нарсалар ҳақида гапира олиши, истакларини содда тилда баён эта олиши керак.

Монолог - оила, кундалик ҳаёт, турмуш тарзи, таълим олган муассасалари ва касбини таърифлаш учун сўз ва иборалар танлай олиши, улар ёрдамида гапира олиши лозим.

B1 даража (диалог) – талаба ўрганаётган иккинчи чет тилида худди она тилида гаплашгандек гаплаша оладиган кишилар билан кундалик мавзуларда суҳбат кура олиши, оила, хобби, касбий фаолият каби мавзулардаги суҳбатларга осонликча қўшила олиши ҳамда ўз фикр-мулоҳаза, ҳис-туйғу ва таассуротларини билдира олади.

Монолог - талаба содда гаплар билан воқеа-ходисалар, орзу-истак ва ниятларини ифодалай олиши, бадиий асар ёки фильм сюжетларини гапириб, таассуротларини ифода эта олиши лозим.

B2 даража (диалог) – тил соҳиблари билан эркин мулоқот олиб бора олиши, таниш мавзулар муҳокамасида фаол иштирок этиши, шунингдек, тил соҳибларидан интервью олиш ва ўз навбатида уларнинг саволларига жавоб қайтара олади.

Монолог - талаба ўзини қизиқтирган мавзулар бўйича аниқ ва батафсил гаплар туза олиши, тегишли мавзуларга оид воқеа-ҳодиса, нарсаларни таърифлай олиши лозим.

IV. Амалий машғулотлар бўйича кўрсатма ва тавсиялар

Иккинчи чет тилидан барча машғулотлар амалий шаклда, интерактив методлар асосида ўтказилади. Тилни аспектлар кесимида ўргатишда жумладан,

➤ Грамматикани ўргатишда

- грамматикани ўқитиш (грамматика ва маъно; грамматика ва функция);
- грамматикани ўқитишга дедуктив ва индуктив ёндашув;
- грамматикани контекст орқали ўргатиш;
- лингвистик интуиция; тил ҳодисалари;
- грамматик луғатлардан фойдаланиш;
- грамматик вазифаларни таҳлил қилиш;
- грамматик машқ, топшириқ, вазифа, тестларни тузиш.

➤ Фонетикани ўқитишда

- муваффақиятли мулоқот учун талаффузнинг муҳимлиги;
- урғуни (сўз урғуси, гап урғуси) ўргатиш;

- интонация, интонациянинг муносабатни билдириш ва грамматик функцияларини ўқитиш;
- товушларни изоляцияда ва контекстда ўқитиш фарқлари;
- фонологик вазифаларни таҳлил қилиш;
- фонетикага оид машқ, топшириқ, вазифа, тестларни тузишга ўргатиш мақсадга мувофиқ.

➤ **Лексикани ўқитишда**

- сўз ва унинг пайдо бўлиши;
- лексикани контекстда ўқитиш;
- лексик бирликлар /иборалар/бирикмаларни ўқитиш;
- янги лексикани ўргатиш (расм, реалія, кўшиқ, мультимедиа ва ҳ.к.дан фойдаланган ҳолда);
- педагогик мақсадларда интернет маълумотларидан фойдаланиш;
- талабаларнинг лексикани ўрганиш стратегияларини ривожлантириш;
- лексик вазифаларни баҳолаш;
- лексик вазифа, топшириқ ва тестлар тузишга алоҳида эътибор қаратилади.

Тилни ўқитиш жараёнида ижтимоий ҳаёт ва жамиятнинг турли соҳаларига оид долзарб мавзуларни қамраб олиш кўзда тутилади. Жумладан қуйидаги мавзуларни ўрганиш, муҳокама ва таҳлил қилиш тавсия этилади:

✓ Танишув.	✓ Ўзбекистон ва тили ўрганилаётган мамлакатнинг иқтисоди.
✓ Оила.	✓ Ўзбекистон ва тили ўрганилаётган мамлакатнинг давлат тизими.
✓ Турар жой.	✓ Ўзбекистон ва тили ўрганилаётган мамлакатнинг таълим тизими.
✓ Овқатланиш, миллий таомлар.	✓ Ўзбекистон ва тили ўрганилаётган мамлакатнинг географик жойлашуви, майдони ва аҳолиси.
✓ Соғлом турмуш тарзи.	✓ Ўзбекистон ва тили ўрганилаётган мамлакатнинг диққатга сазовор жойлари.
✓ Спорт.	✓ Ўзбекистон ва тили ўрганилаётган мамлакатнинг миллий рамзлари.
✓ Экология.	✓ Ўзбекистон ва тили ўрганилаётган мамлакатнинг буюк сиймолари.
✓ Иш ва дам олиш кунлари.	
✓ Харид қилиш.	
✓ Кийиниш маданияти.	
✓ Урф-одатлар.	
✓ Тил ўрганилаётган мамлакатлар маданияти	
✓ Менинг университетим	
✓ Менинг касбим.	
✓ Маданий ҳордиқ.	
✓ Йил фасллари.	
✓ Менинг қизиқишларим.	
✓ Телефонда суҳбат.	
✓ Саёҳат.	
✓ Транспорт.	
✓ Кашфиётлар.	

- ✓ Ўзбекистон ва тили ўрганилаётган мамлакатнинг ижтимоий- сиёсий ва маданий алоқалари.
- ✓ Даврнинг энг актуал муаммолари ва уларнинг ечими: глобаллашув ва интеграция; терроризм; одам савдоси; гиёҳвандлик ва унинг оқибатлари; ишсизлик; экология ва саломатлик.
- ✓ Халқаро ҳамкорлик: ижтимоий-сиёсий муносабатлар; маданий-маърифий муносабатлар; халқаро туризм ва уни ривожлантириш концепцияси.

Амалий машғулотлар замонавий мультимедиа воситалари билан жиҳозланган аудиторияда ўтказилиши лозим. Машғулотлар фаол ва интерфаол усуллар ёрдамида ўтилиши, мавзуларга мос равишда педагогик ва ахборот технологиялар қўлланилиши мақсадга мувофиқ.

V. Мустақил таълим ва мустақил ишлар

Иккинчи чет тилини ўқитиш жараёнида талаба интерфаол усуллар воситасида мустақил таълим олишга рағбатлантирилади ва улардан ўз фикрини ўрганилаётган чет тилида баён қилиш талаб қилинади. Бунда ўқитувчи билим берувчи ва баҳоловчи сифатида эмас, балки фасилитатор (инглизча facilitate сўзидан олинган бўлиб, бирор бир жараённинг боришига яхши таъсир этувчи ва унга мос шарт-шароитлар яратиб берувчи) сифатида намоён бўлади.

Мустақил таълим учун қуйидаги мавзулар тавсия этилади:

1. Шахсни ривожлантиришда олий таълимнинг роли: олий таълим даражалари, квалификация, сертификат ва диплом.
2. Тили ўрганилаётган мамлакатларда талабалар ҳаёти.
3. Замонавий дунёда чет тилининг ўрни.
4. Тили ўрганилаётган мамлакатларнинг миллий урф-одатлари, анъаналари, байрамлари.
5. Соғлом турмуш тарзи: спорт ва фитнес, қишки ва ёзги спорт турлари.
6. Илмий-техник тараққиёт ва унинг информацион технологиялар соҳасидаги ютуқлари.
7. Ахборотлашган жамиятнинг ижобий ва салбий томонлари.
8. Тили ўрганилаётган мамлакатларда оиланинг жамиятдаги ўрни.
9. Экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш: халқаро экологик ҳаракатлар ва ташкилотлар.
10. Халқаро ташкилотлар (БМТ, ЮНЕСКО ва б.) ва уларнинг глобал муаммоларни ҳал этишдаги ўрни.
11. XXI аср информацион технологиялари ривожининг асосий йўналишлари.
12. Халқаро туризм: оммабоп сайёҳлик йўналишлари

Талабадан фан бўйича мустақил ўрганган билимларини аудиторияда турли хил интерактив услублар орқали намоёиш қила олиши ва бошқаларга ўргата олиши талаб этилади.

VI. Асосий ва қўшимча ўқув адабиётлар ҳамда ахборот манбалари¹

Асосий адабиётлар

1. Malcolm Mann. Destination(full set) Macmillan Education, UK-2013.
2. Cambridge English Skills Real Listening and Speaking 2 with Answers and Audio CD: Level 1-2
3. John and Liz soars. “New headway” (All levels) Oxford university.

Немис тили

1. Monika Bovermann Sylvieta Penning-Hiemstra. Schritte International. Hueber Verlag. Deutschland- 2012.
2. Sandra Evans, Angela Pude, Anna Breitsameter, Julia Braun-Podeschva Franz Specht u.a. Menschen. Deutsch als Fremdsprache A1-B1. Kurs-und Arbeitsbuch mit Audio DVD- Rom. 2012-2016. Hueber Verlag GmbH tr Co. KG, 85737 Ismaning, Deutschland
3. А.Б. Абдуллаева, D.R. Mirsodiqova und andere. Deutsch 2. –Тошкент, 2009.

Француз тили

1. Annie Berthet, Catherine Hugot, Veronique M. Kizirian, Beatrix Sampsonis, Monique Waendendries. Alter Ego-Methode de Français. HACHETTE Français Langue Etrangère. France - 2013
2. И. Н. Попова, Ж. А. Казакова. Французский язык. Manuel de francais Москва,2010
3. Barfety Michele, Patricia Beajouin. Expression Orale1-A1/A2. Expression Orale2-B1. 2013
4. Catherine Flumian, Josiane Labascole. Methode FLE pour adultes Nouveau Rond Point. 2013

Испан тили

1. Álvarez Martínez. Sueña Nueva edición. Anaya ele. Espana -2012
2. М.Тошхонов, М.Абдуллаев, К. Абдуллаев, Г.Ботиров, учебник «España y los países hispanohablantes», изд. «Fan va texnologiya», Ташкент, 2006 г., С.355.
3. М.Тошхонов, Т.Умбарова, Ш.Холматова, К.Абдуллаев, М. Абдуллаев, Г.Ботиров, учебник «Manual de la lengua español», изд. УзГУМЯ, заказ №79, Ташкент, 2007 г., С.277.

Итальян тили

1. Luciana Ziglio, Giovanna Rizzo. Espresso. Italy, 2008
2. Angelo Chiuchiu. In italiano. Edizioni Guerra-Perugia. Italy, Perugia 2007
3. Я.Ялепольская, В.Медведова. 60 тем по итальянскому языку. Москва, Айрис Пресс -2005

Голланд тили

1. Alice vanKalsbeek. Code Nederlands. Meulenhoff Educatief. Amsterdam – 2013
2. Stap1 tekst en werkboek. Jeanine Roos- 2011

Грек тили

1. Κλεανθης Αρβανιτακης. Επικοινωνηστε Ελληνικα.2005
2. Γιωργος Μπαμπινιωτης, Ελληνικη γλωσσα 2007
3. Ειρηνη Αργυρουδη,Βασιλειος Ασημομυτης.Ελληνικος Πολιτισμος. Αθηνα
4. Βαλσαμακη. Τζεκακη Φανη. Τα νεα ελληνικα για ξενους. Θεσσαλονικη 2007

Араб тили

1. Б.З.Холидов Араб тили дарслиги. Т., 2007
2. Al-Kitab Al-Asasi. Egypt. 2011
3. М.Хасанов, М.Абзалова, Араб тили дарслиги. Т., 2012.
4. Н.Ибрахимов, М. Юсупов. Араб тили дарслари. Т., 2005 йил.

Форс тили

---

¹ Адабиётлар рўйхатига ОТМ ахборот-ресурс марказлари имкониятлари, соҳага оид замонавий манбалар ва ҳар бир тил хусусиятлари инобатга олинган ҳолда қўшимчалар киритилиши мумкин. Киритилган қўшимчалар ишчи дастурларда келтирилади.

1. Махамдалиев Х., Алимова Х., Агзамова. Форс тили. Т.: 2013
2. Абдусаматов М.Ш. Форс тили 1,2,3 нашрлари. Т.: 2007
3. Куранбеков А, Вохидов А, Зияева Т. Форс тили. Т.: 2005

Корейс тили

1. Fun-fun Korean. Written by Korean Language & Culture Center/ Institute of Foreign Language Studies, Korea University 287 б. Seoul 2012
2. Yonsei Korean Reading. Yonsei University Press. 2012
3. Хангуго 1.(Корейс тили дарслиги 1), Сеултэ, 2000.-278б.

Индонез тили

1. Sehari-hari Bahasa Indonesia. 2007
2. Nani Darmayanti “Bahasa Indonesia untuk penutuk Asing”. Warsawa- 2012
3. Bahas Indonesia untuk Komunikasi Internasional tingkat 1,2 . Jakarta 2015
4. Understanding Indonesian Grammar. James Neil Sneddon. 2000

Малай тили

1. Kamarudin Jeon. Ragam ayat. Ragam ayat / Kamarudin bin Jeon Publisher Dewan Bahasa dan Pustaka, Year 2010
2. Tata bahasa. Asraf. Dewan bahasa dan pustaka. Malayziya. 1995

Турк тили

1. Orhun 1. Ankara 2004
2. Orhun 2. Ankara 2004
3. Orhun 3. Ankara 2004
4. Orhun İleri Düzey. Ankara 2004

Япон тили

1. Minna no Nihongo I. Tokyo 2009
2. Minna no Nihongo II Tokyo 2011

Хитой тили

1. Boya han yu chu. 1-3 Beijing. 2005
2. Xin shi yon hanyu keben Beijing 2009

Хинд тили

1. Rupert Snell. Complete Hindi. McGraw-Hill; 2 edition (May 9, 2011)
2. Димщыц З.М. И др. Учебник языка хинди. 1-3ч., М., 2000
3. Камтампрасад Гуру Хинди Виякран. Варанаси. 2001

Қўшимча адабиётлар

1. Мирзиёев Ш.М. Эркин ва фаровон демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этамиз. Тошкент, “Ўзбекистон” НМИУ, 2017. – 29 б.
2. Мирзиёев Ш.М. Қонун устуворлиги ва инсон манфаатларини таъминлаш юрт тараққиёти ва халқ фаровонлигининг гарови. “Ўзбекистон” НМИУ, 2017. – 47 б.
3. Мирзиёев Ш.М. Буюк келажакимизни мард ва олижаноб халқимиз билан бирга қурамиз. “Ўзбекистон” НМИУ, 2017. – 485 б.
4. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича ҳаракатлар стратегияси тўғрисида” ги ПФ-4947-сонли Фармони. Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами, 2017 й., 6-сон, 70-модда
6. Мирзиёев Ш.М. Танқидий таҳлил, қатъий тартиб-интизом ва шахсий жавобгарлик – ҳар бир раҳбар фаолиятининг кундалик қонидаси бўлиши керак. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2016 йил якунлари ва 2017 йил истиқболларига бағишланган мажлисидаги Ўзбекистон Республикаси Президентининг нутқи. // Халқ сўзи газетаси. 2017 йил 16 январь, №11.
7. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси – Т.: Ўзбекистон, 2014. – 46 б.

Инглиз тили

1. DON SHIACH. HOW TO WRITE ESSAY. – OXFORD. 2009.
2. MATT CLARK - IELTS SPEAKING - 2007
3. IELTS HIGH SCORE VICABULARY LIST ENGLISH - TIMOTHY DICKESON - 2012
4. GET IELTS BAND 9 IN WRITING TASK 1 - DATA, CHARTS AND GRAPHS. ABTOP - CAMBRIDGE IELTS CONSULTANTS AND JESSICA ALPEME, PETER SWITERS - 2014
5. GET IELTS BAND 9 IN ACADEMIC WRITING - 2014 - ABTOP CAMBRIDGE IELTS CONSULTANTS AND JESSICA ALPEME, PETER SWITERS

Немис тили

1. Grammatik. EM. Deutschland. 2007
2. Delfin H.Aufderstrase, 2009 Ismaning, D-d
3. А.Б. Абдуллаева. Deutsch. – Тошкент, 2009.
4. Hartmut Aufderstraße, Jutta Muller, Thomas Storz. Lagune 1-2-3 Deutsch als Fremdsprache. Kursbuch. Arbeitsbuch. Hueber Verlag, 2006, 2007,2008

Француз тили

1. Site «français facile »
2. http://www.cle.fr/centre_linguistique-fr-idm-105-n-Exercices-idh-17.html
3. М.Убайдуллаев, О.Сахно, Э.Худайберганова-Français I er. Тошкент-2010
4. Давронова, Ж.Якубов -Français 2 nde. Тошкент-2009.

Испан тили

1. Espanol el vivo (2007) Г Нуждин
2. Краткая грамматика испанского языка (2006)
3. М.Абдуллаев учебник «Español en textos» изд. УзГУМЯ, Ташкент, 2012 г., С.266.

Итальян тили

1. Colloquial ITALIAN (dly nachinayushix). Silviya Lybery.2005 г. Mad.Av.New York.
2. Modern Italian. Anna Proudfoot & Francesco Cardo. London &New York. 2005.
3. L'Italie Cultura. Maria Angela Cernigliaro.Rim, 2008.
4. Modern Italian Grammar. Workbook. Anna Proudfoot. New York. 2005.
5. Таблица спряжения итальянских глаголов.перевод на русский - С.С.Скоровида. Польша, 2010.
6. Итальянский это не страшно. (грамматика). О.В. Дяньков. Москва, 2008г.

Голланд тили

1. J. Van der keuken. Taalverk. Nederlands, 2006
1. Голландча-русча, русча-голландча луғат (барча нашрлари)

Грек тили

1. Α. Ιωαννίδου. Ελληνο –Ρωσικο Λεξικο.2007
2. Άννα Ιορδανίδου. Τα ρηματα της νεας ελληνικης.2009

Араб тили

1. Талабов Э.Т. Араб тили дарслиги. Тошкент, 1994.
2. Ковалёв А.А., Шарбатов Г.Ш. Учебник арабского языка. Москва, 2000.
3. Кузьмин С.А Учебник арабского языка. Москва, 2001.
4. У.Султонов. К.Қодирова, Арабча-ўзбекча Ас-султон луғати. Тошкент, 2011.
5. Al arabiyu bayna yadayk. Dr. Abdurrahmon bin Ibrohim al Fawzan. Ar Riyod 2007
6. Gateway to Arabic. Dr. Imran Hamza Alawiye. 2009

Форс тили

1. Рубинчик Ю.А. Грамматика современного персидского литературного языка. Москва 2001
2. Самаре Я.Омузеш-э забон-э форси. 4 жилд. Техрон. 1990-1996
3. Овчинникова И.К., Иванов В.В. Учебник персидского языка. М. 2000

Корейс тили

1. Хангуго 2. (Корейс тили дарслиги 2-4), Сеул, 2000.-343б

2. Фил Ким «Синтаксические элементы корейского языка». Учебное пособие. – Алматы: Издательство КазГУ, 2000. -274 с.
3. Хангуго. Корейс тили дарслиги. Бошлангич курс. -102б.
4. Хангуго 1-2-3-4 Корейс тили дарслиги: Ива еджатэ, 2001
5. Oson. Tashkent 2015
6. Korean language for foreigners. Seoul 2016

Индонез тили

1. Грамматика Индонезийского языка. Посольства Индонезии 2006
2. Tim perevise, Dewaki Kramadibrata – Fakultas Ilmu Ptngetahuan Budaya Universitas Indonesia, 2005
3. English-Indonesian, Indonesia-english dictionary.

Турк тили

1. K.Cemil.Yeni Hitit TOMER yayinlari
2. Turкçe Öğreniyoruz – TOMER yayinlari. Ankara. 2009 (M Ozbay F. Tmizyurak Turkce Oreniyoruz. Gunes 1. Gunes 2 Gunes 3 Gunes 4

Япон тили

1. Minnano Nihongo Grammatik izoh I Toshkent O'zbekiston. 2002
2. Minnano Nihongo Grammatik izoh II. Toshkent O'zbekiston 2002
3. Kaite oboeru bunkei renshuuchou Tokyo, Kabushiki, 2000
4. Basic Kanji book Tokyo, Kabushiki, 2000

Малай тили

1. Lentera Bahasa Indonesia I,II,III jild, Indoneziya - 2011
2. Tata Bahasa acuan Indonesia oleh Djoko Kentjono, Frans Asisi Datang Jakarta, 2004
3. Tim perevise, Dewaki Kramadibrata – Fakultas Ilmu Ptngetahuan Budaya Universitas Indonesia, 2005

Хитой тили

1. Hanyu jiaocheng Beijing 2008

Интернет сайтлари

1. www.gramota.ru
2. www.wikipedia.org.ru
3. www.thyespa.gr
3. www.bruna.nl/boeken-nederlands
4. www.goodreads.com/shelf/nederlands
5. www.nederlandsekust-Booking.com
6. www.gollantraining.edu
7. www.deuschlernen.de
8. www.mein-deutsch.buch.de
9. www.toefl.com
10. www.englishtraing.ru
11. www.lingua.ru
12. www.telc.net
13. www.naver.com
14. www.korean.go.kr
15. www.test-arabic.com
16. www.baidu.com